

7

ของเสียอันตราย

เกินครึ่งหนึ่งของของเสียอันตราย ยังไม่สามารถกำจัดอย่างถูกต้อง

จัดทำโดย รังสรรค์ ปิ่นทอง กรมควบคุมมลพิษ

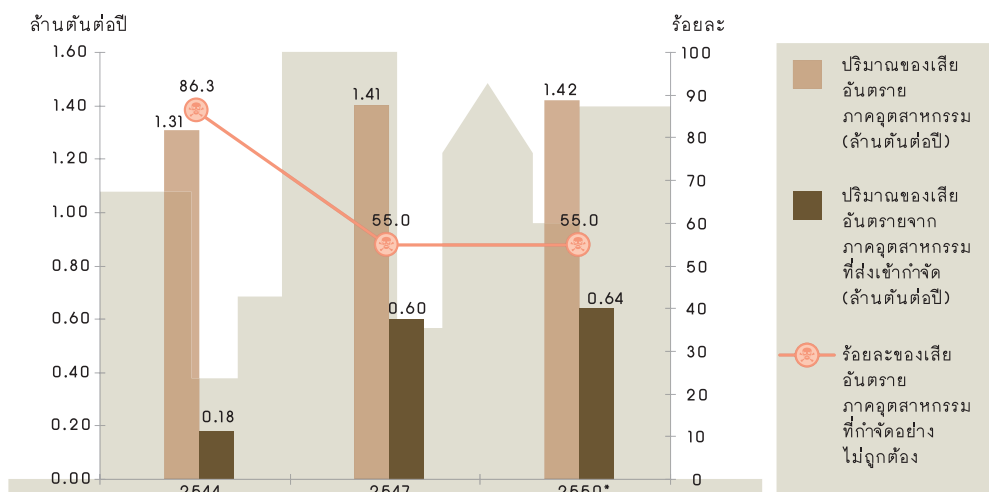
การกำจัดของเสียอันตรายอย่างไม่ถูกต้อง ทำให้สารเคมีจากของเสียเหล่านี้ปนเปื้อนสู่ระบบนิเวศและระบบห่วงโซ่อาหาร

บ้านเรือน ชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรมเป็นแหล่งกำเนิดของของเสียอันตราย ซึ่งมีปริมาณสูงถึง 1 ล้าน 8 แสนตัน ในปี 2547 และ ของเสียอันตรายเหล่านี้โดยเฉพาะจากโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 55 ยังไม่สามารถกำจัดได้อย่างถูกต้อง โดยทั่วไป ของเสียอันตรายแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ของเสียอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรม เช่น โรงงานชุบโลหะ โรงผลิตแบตเตอรี่ โรงฟอกหนัง ของเสียอันตรายที่เกิดคือ โลหะหนัก ตัวทำละลาย กรด ด่าง เป็นต้น และของเสียอันตรายจากชุมชน เกิดจากกิจกรรมในครัวเรือนและสถานประกอบการพาณิชย์กรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น ตู้หม้อรถ ทำเรือ สนามบิน โรงพยาบาล และ พื้นที่เกษตรกรรม ของเสียอันตรายที่ถูกทิ้งจากชุมชน ได้แก่ หลอดฟลูออเรสเซนต์มีสารปรอท บัลลัสต์มีสารฟิซีบี น้ำยาทำความสะอาดมีฤทธิ์เป็นกรด-ด่าง และแอมโมเนียกระป๋อง สารฆ่าแมลงมีสารเคมีตกค้าง น้ำมันเครื่อง แบตเตอรี่ มีสารไฮโดรคาร์บอนและโลหะหนัก สี ทินเนอร์ มีสารทำละลาย ถ่านไฟฉายมีแมงกานีส ปรอทและโลหะหนักอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ จะถูกทิ้งรวมกับขยะมูลฝอยทั่วไป และนำไปกำจัดในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยทั่วไป ที่ไม่ได้ถูกออกแบบมาให้กำจัดของเสียอันตราย ดังนั้น สารเคมีที่เสื่อมสภาพภายในของเสียอันตรายจึงไหลออกมาปนเปื้อนสู่ระบบนิเวศและ ระบบห่วงโซ่อาหาร ผ่านทางดิน น้ำ และอากาศ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม

เหตุการณ์ลักลอบฝังกลบ และทิ้งของเสียอันตราย ระหว่าง ปี 2547-2549 ที่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา อำเภอ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร และอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี สะท้อนให้เห็นว่าของเสียอันตรายจำนวนมากยังคงไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง

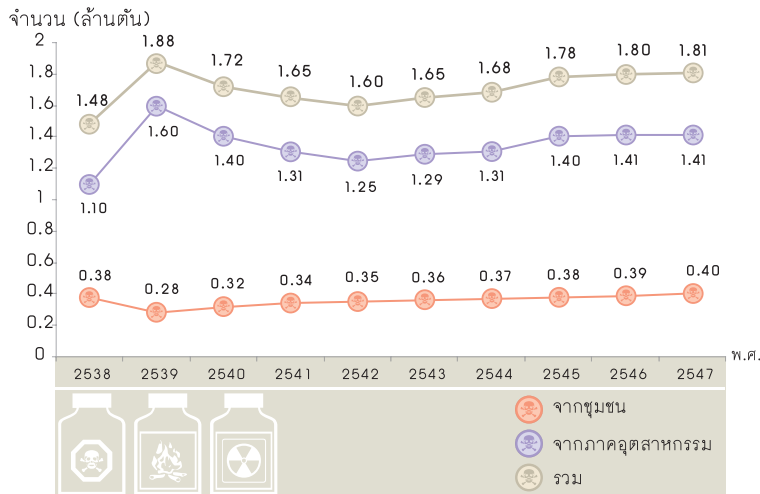
ภาครัฐควรเร่งรัดสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์กำจัดของเสียอันตรายให้เพิ่มมากขึ้น จัดให้มีระบบรายงานเอกสารหรือคู่มือปฏิบัติงาน ตามระบบเอกสารกำกับการณ์ขนส่งของเสียอันตราย (Manifest System) รวมทั้งบังคับใช้กฎหมายต่อผู้ละเมิดอย่างเข้มงวด ในส่วนภาคเอกชนควรให้ความร่วมมือกับคำแนะนำของทางราชการ เช่น ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด หารางลดของเสีย นำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ รวมทั้งปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างเคร่งครัด ส่วนภาคประชาชน ควรเป็นหูเป็นตาให้ภาครัฐช่วยติดตามตรวจสอบและแจ้งเหตุการณ์ลักลอบปล่อย และทิ้งของเสียอันตราย ทันทักที่พบเห็น รวมทั้งติดตามข่าวสารและข้อมูลทางวิชาการที่ทันสมัย ถูกต้อง เพื่อช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการหรือญาติมิตรให้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหามลพิษจากของเสียอันตราย เช่น ไม่ทิ้งของเสียอันตรายร่วมกับขยะมูลฝอย และพยายามลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่จะก่อให้เกิดของเสียอันตราย

ของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม ระหว่าง พ.ศ. 2544-2550

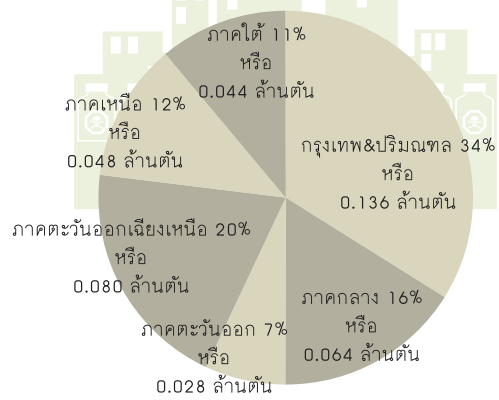
ที่มา : สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ. 2544, 2547, และ 2549. กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม *ข้อมูลคาดการณ์ นายรังสรรค์ ปิ่นทอง กองแผนงานและประเมินผล กรมควบคุมมลพิษ

ปริมาณของเสียอันตราย ระหว่าง พ.ศ. 2538-2547

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2538-2547

ปริมาณของเสียอันตรายชุมชน จำแนกตามภูมิภาค พ.ศ. 2548

ที่มา : รายงานสรุปสถานการณ์มลพิษ ปี 2548 กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การกำจัดของเสียอันตรายของศูนย์จัดการของเสียอันตราย

วิธีการกำจัด	ประมาณการค่าบริการกำจัด (บาทต่อตัน)	ความสามารถในการจัดการของเสีย
ปรับเสถียร	2,600	บ่อปรับเสถียรมีความจุ 50 ลูกบาศก์เมตร สามารถรองรับของเสียได้ครั้งละ 27 ลูกบาศก์เมตร
ฝังกลบ	2,600	หลุมฝังกลบความจุ 354,000 ลูกบาศก์เมตร (รองรับของเสียอย่างน้อย 20 ปี)
ผสมของเสียเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง	4,500	35 ตันต่อวัน
เตาเผา	5,300	Rotary Kiln 170 ตันต่อวัน พร้อมระบบบำบัดอากาศเสีย

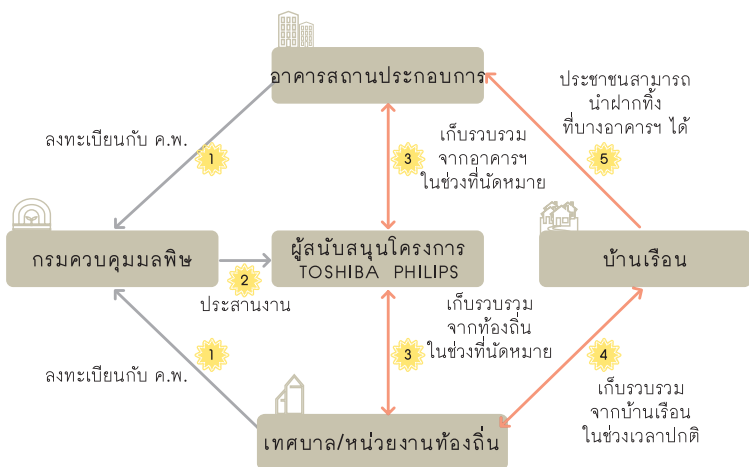
ที่มา : โครงการศึกษาเพื่อจัดตั้งศูนย์กำจัดของเสียอันตรายจากชุมชน กรมควบคุมมลพิษ, 2545

ตัวอย่างห่วงโซ่ของเสียอันตราย เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม http://www.pcd.go.th/info_serv/haz_lamp.htm

แนวทางการจัดการซากฟลูออเรสเซนต์ในประเทศไทย โดย กรมควบคุมมลพิษ ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงาน และเป็นศูนย์ประสานงานกลางของโครงการ

ที่มา : แนวทางการจัดการซากฟลูออเรสเซนต์ในประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม http://www.pcd.go.th/info_serv/haz_lamp.htm

ปริมาณของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมที่ถูกส่งกำจัดในโรงงานที่รับกำจัดของเสียด้วยวิธีเผาบำบัด ปรับเสถียร และฝังกลบ พ.ศ. 2547

โรงงานที่รับกำจัดของเสียอันตราย ด้วยวิธีเผา บำบัด ปรับเสถียร และฝังกลบ	ปริมาณ (ตัน)
ศูนย์บริการกำจัดกากอุตสาหกรรมมาตาบุตรระยอง (GENCO) รับกำจัดของเสียอันตรายทุกประเภท	68,000
ศูนย์บริการกำจัดกากอุตสาหกรรม แสมดำและราชบุรี (GENCO) กำจัดของเสียอันตรายประเภทสารอินทรีย์	75,000
โรงงานปูนซีเมนต์ (7 แห่ง) กำจัดของเสียอันตรายที่นำมาเป็นเชื้อเพลิงและวัตถุดิบทดแทนได้	457,000
โรงงานคัดแยกและรีไซเคิลของเสีย	50,000
รวม	640,000

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษโดยการสอบถามข้อมูลโรงงานตามประกาศสำนักเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมโรงงาน